

Quod ad nos spectat, si sensum proprium innuerit nobis detur, videtur, iustitia verba non ad strictos litteras apices, nec in sensu quem absolute important, esse de iudicio firmo ac latis periclo, ut posfit, quae procedit ex votu, natura obligatio[n]is esse perspecta atque explorata, ac potissimum si agatur de votis continentibus & Religionis: quod quidem S. Thomas verbis non obcuris sufficienter innuit vel ex p[ro]p[ri]is vocibus quibus uitior in textibus, quos repetivimus ex ipsis Commentario in Magistrum fentianum & eis Summa: in quibus ait, raro profus impubes inveniri eo rationis ufo pollentes, qui sufficiunt ad validitatem voti, ac frequenter multo contingere, eos eodem omnino carere. *Ante annos pertinatis patiuntur rationis defectum, ut in pluribus.* Et iterum: *In aliquibus, licet paucis, accedit rationis deficitus, qui ob hoc dicuntur dolii capaces.* Enimvero nequamua ad verum accedit, quod existimat laudatus S. Doctor voluisse dicere, ratione impuberum occurrere, qui eo pollicat sibi rationis, uno possit mortale perpetrare peccatum: cum e contrario sit illud extra omnem controversiam potest, rarissime reperi, puerum aliquem natum annos duodecim vel tredecim, & puellam quem tanta fuit dodecim annorum fratre.

etatis sua duodecimum annum fere attingit, sic esse obtutus atque hebetior ingenii, & eo, utique ignorans ac imperitos esse, ut ignorent ea quae legi tum divina, tum ecclesiastica sub pena mortalis peccati prohibentur. Eft igitur abique dubio rationis magis contentaneum, illud afer, scilicet a S. Thomas aliisque Doctribus non haber tamquam validum votum Religionis ac continentia, nisi quantum ad eos, qui sunt tam de natura votorum ejusmodi, quam difficultatem quae fidelem eorumdem executionem per totum vitam tempus reliquum comitantur, sufficienter erudit. Jam vero qua verisimilitudine contendit potest, parvulum quae annum etatis sua decimum vel undecimum tantummodo decurrit, quæque ut omnino frequenter contingit parvulus ejusmodi etatis, nondum fuit primos appetitus concupiscentiae experta, cuique proinde inaudita, neque ulla ratione perfectæ sunt plurimæ, que in iisdem vincendis superanda sunt difficultates; postea sufficienter erudit de tentacionis actu, quibus non ante iubici incipitur, quam fuerit ad annos peruentum integræ ac plenæ pubertatis. Quanam ergo ratione Baldwina de qua proposita quæstio potissimum institutu, potest emissi valide votum virginitaris aut Religionis, si votum illud non fecerit nisi cum complicata quadam atque omnino confusa obligationis tanti momenti notione, neque ulla tentationum experientia edocta, quæ læpe laepius quam accrime obfultum votum eiudem obseruationi? Atque ea potissimum de causa S. Thomas, (a) S. Antoninus, S. Raymundus, atque ii omnes qui in istam materiam attigerunt, contentiunt, vota impuberum nraugam esse stabiliæ; sed eo utique posse tum ab eorum parentibus, tum etiam ab eorum tutoribus infra subiectis: S. Thomas, citare.

Nihilominus, quoniam fieri potest ex bona quadam indolis habundare, ac fortunata præciosi cuiusdam atque præter solitam naturæ confuetudinem inditi ingenii dispositione, Baldwinæ in ea in qua supponitur confituri annorum suorum æta-
te, idem adesse judicium intelligens circa naturam
fui voti, ac laborum plurimorum qui possunt in
executione eisdem occurrere, quod ei adefset,
cum annum suos etatis suos duodecimum comple-
tum confecuta; in eo calu præsumendum est, ipsius votum omnino valere, nisi subfini gravissime aliquae causæ, cur alter de eodem judicetur.
In eam vero sententiam lubentius adducimus,
quod Alexander III. ab Episcopo Norvikenſi de
quadam juniori parvulo ^{*} confutus, qui voto fe-
lacie obstrinxerat iuficiendæ facta cuiusdam pere-
ginationis in urbem Jerolymum, nedum vo-
tum ejusmodi declarat infirmum atque irritum,
quamquam plurimus locus daretur coniisciendi, præ-
dicto parvulo nondum eam adesse judicium maturi-

In puerili quodam juri
arate constitue se obstrinxerunt.

C A S U S V.

NUMMIUS, cum eo usque pervenire non posset, ut petetum a Maria uxore sua per tres mens & amplius, ad eadem obtinere sibi reddit conjugale debitum, licet eidem nulla iusta causa subfet Martii votis non annuendi; itam tandem ea de re gravissimam concepit, atque in iponenti quo-

CASUS V.

NUMMIUS, cum eo utique pervenire non potuerit, ut peccatum a Maria uxore sua per tres mensias & amplius, ab eadem obtingere fibi reddi conjugale debitum, licet idem nulla iusta causa subficeret Marii votis non annuendi; irata tandem ea de re gravissimam concepit, atque in ipsoem quo plurimum abripiebatur; impotens animi impetu declaravit ei, teneat religione voti obligare, ad ilud idem numquam ab ea repetendum. Num eiusmodi votum habet aliquis roboris firmatus?

CASUS I

RUTILIA annos nata sexdecim, eorum profusa
hosper & imperita quæ spectant ad naturam voti,
tum ad processum ex vinculo ipsius obligati-
onem, cum sacra cuidam oratione interfuerit quæ
habebatur intra solemnia professionis Religioꝝ,
quam una ex ejus confangueuita jamjam erat emi-
fura, & in qua lacer Orator in medium propebatur
Virginum illarum pretiosa emolumenta, quæ sece-
Deo voto virginitatis totas copiebant, promisit
Deo in suo quemto pectora exhalabat, pieras
etiam, futurum, ut numquam in matrimonium
veniret, & ad tempus vita sua reliquum conti-
nentiam ac virginitatem perpetuo servaret; non
tamen advertens, utrum obligacionem istam fibi
metu induceret vel vi voti, vel nullo voto in-
terveniente; licet fuerit sibi fatus compos, ut quæ
saceret, ipsa posse fecum recognoscere. Post aliquot
ab illinc annis oblata eidem iuit conditio matri-
monium intundit cum viro diuinitatis, & eadem
etiamnam ei conditio proponitur. Quam quidem
acceptare totus ejus animus ardet, ac fibi licet
pro comperto atque explorato ducit: quoniam
cum tua feso obligavit erga Deum promissione
eandem non habuit, nisi quemadmodum quæ ac-
cedunt, alia promissiones vulgo solent considera-
ri; aut nonnisi tamquam simplicia consilia, quæ
animo concipiuntur; de cetero non intendens, ne
ulla ratione cogitant, futurum ut ex ejusmodi pro-
missione fibi forte inducenda obligatio ea ratione
qua postmodum fibi renuntiatum fuit, votum ob-
ligare. Quid potissimum agat necesse est, ut con-
scientia fuge tutiori qua poterit, via provideat?

C A S U S III.

LUCILIA puella annum agens ætatis fuz decimun cum tribus mensibus , cum jamjam eset ad sacram mensam accessuaria causa mysteriorum facrofanctæ Eucharistie pro prima vice percipientorum , voto feli obstrinxit perpetue virginitatis , nec confutu suo Confessore , ne omnino alia quamcumque persona . Sex annos deinde explevit nihil prorsus cogitans de voto quod fecerat ; & cum in matrimonium venisset , non fuit ejusdem recordata nisi postridie matrimonium suum , quod fuerat consummatus : qua quidem de re gravissime prorsus fuit perturbata ; & questio proponitur : 1. Utrum votum illud ut validum considerandum sit , quamquam illud item emiserit ex subito quo correcta fuerat , pietatis ardore , atque etiam agens ætatem penitus puerilem ? 2. Quid ab ipsa sit peragendum , ut propria fuz confutat conscientiam ; postio quod ipsius votum valeat atque aliquam inducat obligationem ?

R E S P O N S.

Respondemus: 1. Si Lucilia votum suum fecerit cum plena animi deliberatione, nec ea ignorans quae spectabant ad illam quam contrahabar obligationem; nihil dubitationis esse debere, quin ipsius votum omnino valeat, ac valide fulcetum fuerit; licet annum etatis sua non nisi duodecimum cum tribus mensibus fuisse consecuta tunc temporis, quando ejusdem religione fese obstrinxit. Constat namque, cum ad annum pubertatis per ventum est, qui numeratur duodecimum, quantum ad puellas, facultatem adeste voti valide confi ciendi; quemadmodum ea de re convenit unanimi consensu tum apud omnes Theologos, tum apud quocunque sunt Canonistas.

2. Necesse est igitur, Luciliam, quo tute possit
conscientia tua provideri, recurrere ad summum
Pontificem, & dispensationem fieri sibi de voto
confequi ex Romana Pœnitentiaria. Ei nihilominus
licet abique ullo peccandi scrupulo conjugale
debitum marito suo continuare interes reddere:
non potest nisi cum peccato quod adversetur
ipius voto, illud item ipsa ab eo petere, docere
nec dispensationem indulgere sibi Roma impetraverit.
Si nequerit Romanum recurrere vel propter
facultatum suarum tenuitatem, vel propter
quamlibet aliam causam legitimam; sufficeret,
ab ea vel Episcopi vel eius Vicarii Generalis au-
toritatem implorari, ut ab alteruto secum obtineret
dispensari in foro interiori Pœnitentiaz, in
quo genera istius dispensatio deber effectum suum
potinere.

3. Posito, quod adesset justa aliqua causa dubitandi, num votum præfatæ puellæ foret dubium ex de-

R E S P O N S .
Requiritur equidem necessariò ad validitatem voti, ut intentio lese obligandi interveniat: quoniam votum legis cuiusdam rationem constituit, que voluntario ac libentu animo suscipitur, quæque adeo non obligat nisi quantum anima fuit, sibi obligacionis induci: At ea ipsissima de causa profundum, quo Rutilia lese erga D. um obstrinxisse, considerandum est, ut veri ac proprii nominis votum; adeoque obligatur ex debito sua conscientia ad illud idem religiose fervandum. Ratio est, quod cum promiserit cum plena mentis advertentia & integra voluntatis deliberatione, futurum ut ad tempus vite sua reliquum continentiam perpetuo servaret; non posset illatenus iri iniicias, quin ipsa sufficiencia habuerit intentionem obligationis ejusmodi contrahendere: quandoquidem in eius generis promissione naturali quadam conexione contineatur obligatio dictæ promissionis exsolvendum. Nam prouiso ex natura sua parit obligationem, inquit quidam nota certe celebrioris Theologus Hispanus: (b) Domini-
(b) Ad fiduciam hominis pertinet, ut soluta pro-
missa, aut quidam vita sua facultate conspicuus
est. Sors de missa, aut quidam vita sua facultate conspicuus
just. & iure 1.
7. q. 1. art. 2.
ommo Archiepiscopus (c). Atque re vera quidem,
si stricte quis tenetur ad fervandum atque per-

(4) Domini-
cas Sors de-
just. & iure
q. 9, q. 1.
(5) S. Anron.
z. part. Summa-
Theolog. tit.
4. c. 1. S. 2.
(6) S. Thom.
2. z. 2. q. 28. q. 3.
(7) Greg. in
Vidias.

(b) Ad fideliatem hominis pertinet, ut solvit pro-
missa, at quidam vita sua lancitare coniunctus
omnino Archiepiscopus (e). Atque re vera quidem,
si stricte quis tenetur ad fervendum atque per-
solendum inquit aliquena bona fide contractum
cum hominibus, ut docet S. Thomas (d); quan-
to magis incumbit ea praestare, quae promissa Deo
fuerunt? Sic differunt a S. Gregorio, quem Gratia-
nus resert in uno quodam et Canonibus Decreto
ipsius inferius: (e) si enim, inquit laudatus Pater,
inter homines solent bone fidei contractas nulla
poterit?

Anima nihilominus non est differenti posse Ruti-

Animo nihilominus non est diffiteri, posse Ruti-

Habemus etiam ex ipso Jure aliud exemplum, ex quo potest hac praefensa nostra decisio plurimum confirmari. Quod quidem occurrit in Decretali quadam Urbani III. (m.), qui declarat, quendam virum, qui *secundum calorem successus* iurare (n.) affirmaverat, futurum ut de Monasterio in quo 13. commorabatur, discederet, nolens ibidem habere statim cum Religioso quotidiam, a quo aversus erat; obligandum esse ad habendum ibidem frumentum perpetuum, atque ad temeritatem quo se obstrinxerat, juramentum peccando corrigan-

dum: *Talis ei penitentia injungatur; ut alius quilibet excepito ejus deteritus finito atque facere permitteat: ipse vero in clauso, quod abjurare non potuit, cum habilitate perpetua suam penitentiam exsequatur.* Ex quibus verbis aperitur est, a laudato summo Pontifice habitum fuisse juramentum predicti Religio, ut veri nominis juramentum, licet temerarium foret ac injustum, & quamquam illud item iracundie caloris succensus dixisset. Quidni igitur votum emissum ex simili iracundiae motu coram Deo non valeret?

Tandem possumus addere testimonium ejusdem Navarri circa Tribunal Romanæ Penitentiarie, cuius usus erat laudato Canonistis omnino perpeccutis ac familiariis. Sic ergo loquitur: *Potestorium Sacre Penitentiarie omnia vota per iracundiam, vel aliam passionem & perturbationem facta, iudicata esse valida, nisi tanta fuerit iracundia tantum posso & turbatio, que voventur extra mentem ad insaniam trahat.*

C A S U S V I .

PAVINUS profectus ex Insulis in Flandria, obi-
tur Romanam sacram peregrinationem, & voto
suscipiendo diem alterum ab adventu suo jejunum
agendi, illuc accessit die sabbati in hebdomada
sancta sub horis vespertinis. Num obligatur ad
abstinentiam ipso die Pauchatis?

R E S P O N S .

Non videtur, qua ratione possit negari, quin
Pavinus teneatur in positâ hypothesis sacram etiam
diem Pauchatis jejunum habere, si eundem exciper-
re non expresse intenderit. Ita deciditur a Joanne
Pontifice (a), qui nulla adhibita nec distinctione
nec exceptione, assertor, eum qui votum suscep-
ti abstinenti ipso die quo sacram suam obierit pere-
grinationem, obligari ad votum suum adimplendum.
Ratio est, quod, cum non intenderit istum
diem excipere, censetur animus habuisse fal-
ticatum sece obligandi ad illud votum tam ipso
die, quam ceteris diebus. Sic etiam determinatur
a Fagnano (b), qui ait: *Idemque dicendum est,*
si vovisisti abstine die, in qua pervenies ad locum peregrinationis ... nam, si pervenies ad locum destinatum in die Dominicæ; immo & in Pauchate Resurrectionis; uique tenebatur abstine.

Atque ea de causa Honorius III. (c) declarat
Episcopum Pragensi ad quem scribit, non licere car-
nes edere die Nativitatis Domini nostri, incidente
in feriam sextam, cum votum suscepimus fuit, ab
omni carne qualibet feria sexta semper abstinenti.
Quod idem habet Fagnanus (d) post Silvestrum (e).
Memor quoque Cardinalis Zabarella illum ex-
emplum, qui fecisset votum abstinenti singulis annis
die Annuntiationis, nullatenus cogitans, festum
Pauchatis posse in ipsum etiam diem aliquando incideret; quo quidem die non dubitaret afferere, futurum ut obligaretur ad abstinentiam, quantumcumque sit solemnis. Nam, si hoc festum conser-
veret die Dominicæ, ait adhuc Fagnanus, absque
dubio tenebatur abstine, etiam in Dominica Re-
surrectionis.

C A S U S V I I .

CONSTANTINUS annos natus viginti septem,
postquam votum suscepit Religiosis ingrediente,
fuit ad Episcopatum promotus. Nonne voti vin-
culo solvitur ex ista promotione; siquidem Episco-
patus sit statu Monachali longe sublimior ac no-
bilio?

R E S P O N S .

Nodus difficultatis non in eo constitutus est, ni-
mum, ut predictorum duorum statuum sit sub-
limior ac nobilio; sed quæstio, est obligatione voti, quo sece Constantinus obstrinxit. Constat au-
tem, ex predicto voto tantam ei induci obligatio-

nem ejusdem adimplendi, ut illius vinculo solvi
nequaquam possit coram Deo, nisi ex impotentia
aliqua physica vel morali. Est ergo afferendum,
eum teneri ad amplectendum vita Religiose infi-
ratur; siquidem, quamquam episcopaliter infusa ful-
geat honoribus, omnino possit, abdicato suo Epis-
copatu, votum suum adimplere. Qui votit Reli-
gionem ingredi, ait Fagnanus (f), *& voto non (f) Fagnan. in*
completo, fadus est Episcopus; per hoc ... non est c. Sane. de
solius voto. Immo, si suam vult sanare conscientiam Regulæ &c.
etiam, debet cedere & voto implore.

Aproposita ita definitio verbis luculentis legitur in
Decretali quadam Innocentii III. (g) in qua lau-
datus Papa confutatus ab Episcopo Genesio de non III. in c. Per
abfulti difficultate, eidem respondens sic declarat: *tus. 10. de*
Nos igitur tuae discreti consilium, ut, si tuam
fanare desideras conscientiam, regimen regnus Ec-
clesie memorare, ac reddas Altissimum via tua. * *Psalm. 75.*
Cuius decisionis Glossa rationem itam reddit: *Quia*
Dominus exigit oblatum, quod non exigeret offe-
rendi. Quam rationem auctor citata glossa mu-
tuatus est ex verbis S. Augustini, quae referuntur
ad aliam causam in Canon. quodam Decreti Gra-
tiani (h).

Obseruandum vero est: *i. Quamquam summus*
Pontifex vocem adhibeat *Consilium, eamdem ni-*
hilominus intelligentiam esse de vero ac proprie-
dicto præcepto, quemadmodum invenit illæc verba,
qua subfugientur: Si tuam sanare desideras
conscientiam: que quidem verba non subjecerit
Innocentius III. si res effet simplicis tantummodo
consilii, siquidem ex violato consilio non possit
offendi conscientia. Nequia alia de causa laudatus
summus Pontifex sic loquitur, quam quia non fe-
rebat sententiam judiciariam: quo quidem in casu
pronuntiavisset tamquam Judex, & quasi potesta-
tem habens; & quoniam prefatus Episcopus non
nisi simplex consilium ab eo sumebat. Quam in-
terpretationem tradit Innocentius IV. in eo, quod
scripti in ppædium Decretalem, *commentario (i).*
Quo cadem interpretatione auctores etiam habet Car. (i) Innoc. IV.
dinale Hostiensis (k), Joannem Andream (l), in d. cap. Per
Petrum Ancharanum (m) & Zabarella (n). *Sanlus.*

2. Ab Innocentio III. addi, postquam qui fue-
rat ad Episcopatum promotus, votum suum adimpli-
set, si vovisisti abstine die, in qua pervenies ad locum peregrinationis ... nam, si pervenies ad locum destinatum in die Dominicæ; immo & in Pauchate Resurrectionis; uique tenebatur abstine.

Ceterum, quam ea de re laudatus summus +

Pontifex proponit, S. Thomas sumus quoque facit
decisionem (o) fultus ejusdem Decretalis auctorita-
tis, que citatur a Fagnano (p). Quam partem 3. Notabil. 4.
Sanchez (q) amplectitur, atque patronos ejusdem

opinions appellat Holstienum, Joannem Andream, Notabil. 1.

Cajetanum, Majorem, Abulensem, Angelum,

Silvestrum, Tabienam & Armillam.

(o) S. Thom. 2. 2. q. 18. art. 3. ad. 1.

(p) Fagnan. in c. Sane. de Re-

gul. 8c. n. 68.

(q) Sanchez 9. 1. art. 3. ad. 1.

C A S U S V I I I .

LÆLIA, suscepito voto virginitatis ad reliquum
vitæ sua tempus servandæ, brevi posita permisit,
se Juvenali corrumpti atque deforari, poinde-
re, quia amisit quod Deo voverat. Numquid posita de Decalogi-
tenetur vinculo voti qui sece obstrinxit, ad fer-
vandum ad reliquum vitæ sua tempus continentiam,
licet nihil aliud intenderit, quam suam vo-
tere virginitatem?

R E S P O N S .

Propositum sibi non absimilem questionem S.
Thomas (r) sic dissolvit. *Illa ergo quo virginitatem*
votis, ait Laudatus Sanctus, si corrupta est; (r) S. Thom.
quoniam non posse virginitatem reddere; tamen
obligata, & ulterior ad penitentia laientur; 22. art. 3. ad. 2.
per quod virginitatem amissam Deo recompenseret:
quod quidem, eti non fit equivalentem compliciter,
est tamen equivalentem, quantum ad reputationem
Dei, qui non exigit ab homine ultra posse. Obligatio igitur Lælia inducit, vi suscepit ab ea
voti voventur Deo sua virginitatem, ac reliquum
vitæ sua tempus servandi continentiam.

CA.

C A S U S IX .

ENNODIUS vir de rebus suis familiaribus opti-
mo constitutus vorvit, futurum ut occurrenti si-
bi primo Pauperi, quinque largiretar ales, ad fa-
tisfactionem alterius pauperis le se inclemensius
accepti. Obligatur ne sub pena peccati mortali
ad. ad votum suum adimplendum?

Ratio dubii, qua simul etiam potest a morta-
li peccato vindicari, si votum suum nolit perfic-
ere, est quia materia predicti voti videtur omni-
no levissima; & quædam modum votum est
Lex, quam aliquis sibi voluntario imponit; vi-
derur, obligationem, que inducit ejusdem ad-
implendi, non confundat esse majorum illa obli-
gatione, quæ ex alius Legibus sequitur. Porro
obligatio, quam cetera Leges important, nequidem
excepta lege naturali, perit a gravitate, vel
levitate materiae prædictarum Legum: adeo
ut si materia earum levius fuerit, violatio
quoque illarum non sit nisi votis ac venialis, jux-
ta principium istud S. Thomæ (a): *Illi, quod*
modicum est, ratio apprehendit quasi nihil; aut si
cut loquitur S. Antoninus (b) parum pro nibilo
repudiat: Quod quidem uterque sanctus non af-
*ferit, nisi ducet S. Ambroxi, qui citatur a Gra-
tiano (c).*

R E S P O N S .

Existimamus, nihil obstantibus rationibus enunci-
atis in instituta questione, queque eo fine
allegantur, ut Ennodius non exequenti iuum votum
causam præbeant excusationis, eundem tam-
en nullatenus esse a mortali culpa vindicandum.
Quamquam etenim indubitatum sit, si votum
iuxta ex aliqua parte adimplere, puta si, verbi gratia, dederit parumper tres vel quatuor
ales ex animo, ut votum suum adimpleret, eum
posse a peccato mortaliter excusari; quoniam illud
idem, quantum ad partem magis præcipuum,
perficit, & quod de eodem supereft adimplendum
leioris prioris est momenti: Si tamen nihil omni-
no velit ejusdem perficere, se se reatur confringit
peccati mortalitatis siquidem habenda non sit
ut materia levius, integra voti alicuius violatio,
quod quidem cum sit prouidum ipsi Deo factum,
non potest nullatenus omitti, quin inde sequatur
gravissime prouisus peccatum. *Votum, inquit S. Thomas, (d) est prouisio, non quaesi-
que, sed Deo facta, sive infaetum esse gravissimum est.*

Quam decisionem suggesterit Cardinalis Cajeta-
nus, (e) qui quidem ut dilatæ objectionem pro-
positam in præsentâ specie, & interpretetur istud
vulgare adagium: *Parum pro nibilo reputatur, at-
fert in exemplum votum, quod quis fecisset re-
citat, unius versiculi de aliquo Psalmo; & con-
tendit in eo casu, cum versiculus ille consideretur
tamquam aliquid totum, nullatenus vero tan-
quam pars, non posse nisi cum peccato mortalitatis
votum eius generis non adimpleri. Malè appli-
cat hoc principium ad propositorum, ait ite nota
celebrioris Cardinalis Modicoru, namque, pro par-
rum, relative cum dicatur ad aliquid, respectu en-
tis est modicum, aut parvum, tunc pro nibilo intel-
ligendum est, quando ut pars, aut quasi pars alterius
resupicitur; quando vero ut totum quoddam ser-
vandum se sumitur, tunc non modicum, sed totius
habet rationem. Verbi gratia, votus quis dicere die
Dominico. Psalmus: Si dicendum omittit unum
versum, non est reus fraude voti, quia modicum pro
nibilo reputatur; at si solum vovisisti dicere unum
versum, & omisisti illum, effet procul dubio reus
fraude voti. Ubi manifeste vides, quod unus versiculus
diversimodo cadens sub præcepto divino de ser-
vandis votis, ut pars modica, & quoddam totum,
diversimode cadit sub obligatione. Nam ad illum
versum, ut modicam partem, non obligatur, nisi
sunt peccato veniali, propter imperfectionem alius,
qua modicum pro nibilo reputatur; ad eundem ver-
sum, ut totum, obligatur sub peccato mortalitatis;*

(f) Tol. bat enim rationem perfedit alius.
(g) S. Thom. in dist. 32. q. 1. art. 2. que-
ritur. Cui tententia Cardinalis Toletus (f) subser-
bit. De voto namque faciens fermone, cuius

materia non cadit aliunde sub præcepto, quin
immo levissima est, ait: *Tale votum obligat sub
mortali; adeo ut, qui agit contra votum, citam in
re ante non debita, vel minima, peccato mortaliter.*

Igitur juxta predictas auctoritates Ennodius in
propósito cafa a peccato mortal nequaquam ex-
culandas est. Si tamen non peccaret nisi ex sola
mora, & voluntatem sinceram re ipsa gerere
adimplendi suum votum, non putamus, ex sua
negligentia, quam eidem exequendo assert, eum
ad peccati mortali, usque malitiam ac reatum
deveneri; siquidem ipsius voti materia levissimi
sit omnino momenti. Quin etiam fatemur, ex-
tare quodam Auctores, quemadmodum Sotum &
Navarrum, qui tententiam tenent oppositam opini-
oni Cardinalium Cajetani & Toleti; & cen-
tent, in causa proposito non occurrere nisi veniale
peccatum. At plurimum juvat in ejusmodi ma-
teria sequi, quæ salutis magis consiluit, opinio-
nem secundum itud dicitum Innocentii III. scri-
bentis ad Capitulum de Ecclesia Wurzburgensi:

(g) In dubiis via est eligenda tenuior (h).
(g) Innoc. III.
cap. Illud.
de Clerico Ex-
communi depo-
sto, ut inter-
ficeretur. I.
Item Clement.
III. in cap. Ad
audientiam.
Ex homilia
dio. &c.
(h) Collag.
Petrar. 1. 4.
Collag. 2. 2. 3.

C A S U S X .

ENGUERRANDUS Abbas, atque generis nobili-
tate commendatissimus ex animo non vulgaris
humilitatis vorvit, futurum ut oblatos Episcopatu-
sus honores nunquam acceptaret. Num potuit te-
se religione ejusmodi voti obstringere?

R E S P O N S .

Ad propositum questionem dissolvendam, est
adhibenda distinctio: Namque aut Enguerrandus
animum habuit se voto obligandi ad obla-
tos Episcopatus honores, etiam iubente legitimis
superioris Episcopatus, nonne acceptando; atque in eo
calu votum illius fore illicitum: aut non intendit
nisi sibi inducere istam obligationem, quod
nunquam foret eodem sollicitatus, ac denegari
turus eodem etiam sibi oblatos, quantum ex suo
arbitrio penderet; quo quidem in eafu votum ip-
sius licitum ac justum foret, & ei sub oculis Dei
ipsius importaret obligationem. Quam distinctio
nem S. Thomas suggerit (i), cum ait: *Qui aut (i) S. Thom.*
tenet votum emitit de non suscipiendo Episcopatum, a 2. qu. 18.
si per hoc intendat se obligare ad hoc, quod nec per
*obedientiam Superioris Prelati accepti, illicie vo-
tet. Si autem intendat ad hoc se obligare, ut quer-
sum est de se Episcopatum non querat, nec susci-
piat, nisi imminentie necessitate, licetum est votum,
quia votus se facturum id, quod honestum facere
decet.*

C A S U S XI .

Hector Pater familias, Parochianus de sancto
Paulo, vorvit, futurum ut per unum annum in-
tegrum singulistum Dominicis, tum festivis die-
bus primariis, Missa private cuidam adsebet in
certo quodam Monasterio hora decima matutina,
que ipsa hora est, qua Missa Parochialis celebra-
tur. Ilud autem potissimum intendit in voto
suo, nimis, quod, cum quidam Religiosus
vita sua sanctitate commendatissimus, quemque
conscientia moderatorem sibi elegit, divinum
Sacrificium predicta hora confeuerit offerre; ei-
dem Sacra peragenti summopere peroptet simus
cum sua conjugie, siisque liberis, interesse. Num
obligatur sub pena peccati mortalitatis ad exequen-
dum suum votum?

R E S P O N S .

Existimamus, Hectori, nullatenus induci obli-
gationem votum suum adimplendi. Ratio est,
quod juxta doctrinam S. Thomæ, non cadat sub
voto res, que vel de se eff illicita, vel minus
bona, licet de se non illicita sit: *Sicut juramentum,*
*quod virgi in detinorem exitum, non est ser-
vandum, inquit Laudatus S. Doctor, (k) ita nec vo-
tum. Unde Idolorum dicit: In turpi voto muta de-
cretum: quia votum non extendit se ad illicita, vel
minus bona. Porro voto, quod Hector suscep-
tit, obliquit sub pena peccati mortalitatis; obli-
gationem, quæmodum ipsi reputatur; ad eundem ver-
sum, ut totum, obligatur sub peccato mortalitatis;*

(k) S. Thom.
in dist. 32. q.
1. art. 2. que-
ritur. I. ad. 1.

nitatem licet; Missæ Parochiali singulis diebus tum Dominicis, tum festis solemnioribus; à qua quidem obligatione adimplenda deterretur; si sum votum servaret. Non debet igitur illud exequi, siquidem, etiam si ex conscientia non tenetur praedictis diebus Missæ Parochiali interest; saltem confat, opus esse tum utilius, tum mercè potiori dignum eidem Missæ adfert, quam Missæ privatae in Ecclesia extranea; quod plane sufficit, ut votum ejusmodi inde nullum efficiatur, cum necesse sit, quodecumque votum fiat de meliori bono, ut loquitur appellatus Angelicus Doctor (a) id. ibid. dicit (a), quo Deus sit acceptum. Quibus praeterea addere juvata mali exempli rationem, quid unic. in corp. vir ite Parochianis omnibus alii praberet; in & 2. in corp. & qu. 88. eo quod a sua Partecia ipse cum tota domo sua ex inordinato pietatis affectu per annum integrum abeberet.

C A S U S XII.

GILDARDUS Scholasticus Rhetoricae studentis, cum sibi pateant ad Collegium dñe via perinde commodiores; sed quarum ei una magis arrideret, quam altera; vovit, futurum ut eam potissimum caperet, quem sibi magis arridet. Obligatorum ne coram Deo ad votum suum servandum?

R E S P O N S .

Nullum unquam suscipiendum est votum, nisi (b) s. Thom. de aliquo virtutis actu, ait S. Thomas (b) Vot. 2. q. 88. art. 1a, vero, inquit idem sanctus (c), que sunt de corp. rebus vanis & inutilibus, sunt magis deridenda, ad 3. quam servanda. Adeoque nulla fuit, & con querenter non obligant. Quod idem etiam Pater & Ave Angelicus docet de muliere, que vovisset; futurum ut certa quadam die capitulos suos non peccare (d) idem in dicit: (d) Tali vota Multorum sunt fortitudine. & dñs. 18. q. 1. magis, quam vota: sunt enim reliqua quedam idem. 1. q. 1. solitariae, secundum quam obseruantur dies & mensis; & ideo pro non votis habenda sunt; & patitur talia voventes.

Patet igitur, cum sit res Gildardo prorsus indifferens, alterutram predistinarum viarum eligere, ad potendum Collegium; siquidem ambe perinde illuc conducant, & unam capessens potius quam alteram nullum exercitat actum virtutis, ab eo votum fieri non potuisse de una potiori ratione, quam altera, abundava.

Est nihilominus observandum, si res, quæ de se est indifferens, ex adjuncta aliqua circumstantia mala fieret, quemadmodum, si transiretur per viam aliquam, in qua se daret occasio peccandi; futurum ut in ejusmodi casu induceretur obligatio ex stricta conscientia servandi voti, quod factum fuerit, de via alia assumenda; siquidem tunc cestet materia voti esse indifferens, quemadmodum observatur ab Auctore Colloquiorum Lunctionem. 2. 1. Collig. 7.

C A S U S XIII.

Yvo feso sentiens morbo periculissimo oppressum, votum fecit, futurum ut curaret, novenalia sacra celebrari in Abbatia de S. Victore Parisiorum, ad Altare sancto Claro dedicatum; in qua sub ejusdem sancti nomine sacra quadam soliditas instituta est. Cum sanitati restitutus fuit, commigravit in locum quendam ex circiter leucas distibut ab urbe predicta, in cuius loci Parrocchia, que sub invocatione S. Clari erigitur, extat etiam similis fodalitas: Nonne potest votum satisfacere jubendo, praedicta Novenalia Sacra in Ecclesia Parochiali de sancto Claro celebrari?

R E S P O N S .

Quo quidem præmisso principio, afferimus (a) s. Aug. in Cas. Manu. 2. q. 88. art. 2. in corp. Respondeamus, Yvonom nequaquam posse votu lato facere fatus subiendo, praedicta Novenalia Sacra celebrari in Ecclesia Parochiali, que sub invocatione S. Clari dedicatur. Cujus decisio nis hæc reddi ratio potest, quod sit votum observandum quantum ad singulas ius circumstantias, five pertincent ad locum, tempus, perfo-

nam, five cum ipsa re connectantur, abique est quod unquam licet quidnam in eodem exequendo mutare, cum copia adest ejusdem in integrum adimplendi. Porro dñe potissimum occurunt circumstantiae in voto, quod Yvo suscepit, quarum alteri decesserit, si juberet, praedictas Missas in Ecclesia S. Clari celebrari. Prior quidem, est numerus Sacrorum duodenarius; Posterior vero, est locus specialis, in quo promisit Deo, futurum ut numeros sacrorum praedictus celebraretur: Cuiposteriori circumstantia non faceret fatus; siquidem locus, in quo vovit, futurum ut curaret Novenalia Sacra praedicta pergit, si Altare S. Claro dedicatum, quod extat in Ecclesia Abbatiali de S. Victore Parisiorum, nullatenus vero Altare Parochialis Ecclesie de sancto Claro, quod a predicta altari distat sex circiter leucas. Obligatio igitur, ad exequendum suum votum in priori praedicta Ecclesia; non autem in posteriori. Quum novum ipsius, quod sibi constituit, domicilium nulla ratione connectat voto, quod se obstrinxit, neque inde possit ejusdem obligatio, nec executio, vel etiam tantisper immunita (f).

C A S U S XIV.

DOROTHEA uxoris Gilberti, se se cernens gravissime simul ac periculoze febricitantem, proprio suto marte, maritoque inconsulto, votum suscepit sacra cujusdam Peregrinationis, Parisis in qua urbe commoratur, apud nostram Dominam de liberatione Normanniam obsecundare; si convaleceret. Item singulis diebus Pater & Ave quinque recitandorum, ac quolibet tum Mercurii, tum Sabbati, dies anni habendi jejunos: Numquid a mortuo suo recreata tenerit ista pfecta tria vota servare, quamquam adverlanter sibi, quantum ad eorum executionem, praefatum Maritum suum experiar; & Gilbertus potest pericula talia voventes?

Patet igitur, cum sit res Gildardo prorsus indifferens, alterutram predistinarum viarum eligere, ad potendum Collegium; siquidem ambe

perinde illuc conducant, & unam capessens potius quam alteram nullum exercitat actum virtutis, ab eo votum fieri non potuisse de una potiori ratione, quam altera, abundava.

Est nihilominus observandum, si res, quæ de se est indifferens, ex adjuncta aliqua circumstantia mala fieret, quemadmodum, si transiretur per viam aliquam, in qua se daret occasio peccandi; futurum ut in ejusmodi casu induceretur obligatio ex stricta conscientia servandi voti, quod factum fuerit, de via alia assumenda; siquidem tunc cestet materia voti esse indifferens, quemadmodum observatur ab Auctore Colloquiorum Lunctionem. 2. 1. Collig. 7.

C A S U S XIII.

Si Dorotheam, qui sermone generatim instruens de votis omnibus, que mulier juncta viro potest suscipere, si habet (b) Fæminam sub Patre an regquam nubat, & sub vtro nuptam nolut Lex ita

vovere aliquid Deo adversus animam suam, id est, in aliquarum licitarum atque concessarum abficiencia, ut in ejusdem votis faminea valeat autoritas, sed virilia. Cujus textus significatio fufori sermone deferribitur in Canone quodam apud Decretum Gratiani (i).

Quo quidem præmisso principio, afferimus (a) s. Aug. in Cas. Manu. 2. q. 88. art. 2. in corp. Respondeamus, Dorotheam non obligari ad votum peregrinationis Sacrae, quod suscepit, obsecundare, si Maritus ejus non consentiat; siquidem ipsius arbitrio non relinquantur, peregrinationis ejusmodi causa, & domo sua discedendi. Eaque de causa, postquam S. Thomas (k) dixit, a Religioso non posse votum ullum emitti, nisi conscientie superiore ipsius, nullum votum Religiosi est firmum, nisi sit de consensu Prae lati;

lati; sic addit: sicut nec votum puerelle existentis in domo, nisi sit de consensu Patris: nec uxoris, nisi sit de consensu viri.

Non consideranda sunt ergo generis istius vota, quasi vota absoluta; sed tantummodo, tanquam conditionata, ut observatur ab eodem Sandio, ad sensu transferendum in Orientem, subfido suo juvaturum Christianos, qui vexantur ab Infidelibus, corumque gravi jugo opprimuntur; Lucia vero, de obeunda Romam Sacra Peregrinatione; quin etiam Ierosolymam, ad invictanda sacra loca. 1. Potest Samson votum suum, uxore sua non contentiente, exequi: 2. Si possit; quidni & mulier ipsius eodem jure non gaudebit?

C A S U S XVI.

631

SAMSON, & Lucia ejus uxor, clam apud se singuli animo suo destinaverunt, votum facere; Samson quidem, de nomine suo Sacre militie dando, ad sensu transferendum in Orientem, subfido suo juvaturum Christianos, qui vexantur ab Infidelibus, corumque gravi jugo opprimuntur; Lucia vero, de obeunda Romam Sacra Peregrinatione; quin etiam Ierosolymam, ad invictanda sacra loca. 1. Potest Samson votum suum, uxore sua non contentiente, exequi: 2. Si possit; quidni & mulier ipsius eodem jure non gaudebit?

R E S P O N S .

Videtur, futurum profecto; ut Samson posset; etiam invita sua uxore, votum suum tum facere, tum exequi, posito: 1. Quod Christianos eadem hodiernis diebus, quæ eos olim in Terra Sancta premebar, necessitas, seu calamitas urget: 2. Modo in eo sincerum animum geret, vel iisdem auxilio suo subvenire, vel operam suam præbere regioni isti recuperandas, quæ, repugnante præs. omni jure, sunt a Turcis aduersus Christianos iniulta possessione occupata, atque ulupata.

Quod ita ratione declarat Innocentius III. scribens ad Cantuariensem Archiepiscopum (f): In cap. EX tanta quoque necessitate populi Christiani, inquit Laudatus Papa, ne terra Sanccta impediatur subfundit, 2. de voto & viri, præter uxorum assensum, bujus peregrinationis. 3. tit. 1. propositum vovere libere valent, & quod voverint, libere admiserint.

Quod idem extendendum quoque est ad jejunia, quorum obligationem ex voto sibi metipsi induxit, nisi forte nocentur juri, quod maritus habet in illam, quantum ad ea, quæ spectant ultimam matrimonii. Si namque præsta jejunia, aut alias humi modi voluntariae corporis afflictiones eamdem inhabilem efficiunt ad copulam carnalem: nequam posset, renrente suo marito, eadem admiserint. Mulier, inquit Eruditissimus quidam Canonista, (e) quæ vovet abstinentiam vel peregrinationem, sine Mariti licencia, non tenetur eas admiserint.... si maritus repugnaverit.

C A S U S XV.

Si Dorothea voto sele obligavisset, antequam cum Gilberto matrimonio conjungeretur, ad suscipiendum facram illam peregrinationem apud nostram Dominam de liberatione, atque ad binos per unamquam hebdomadam dies jejunos habendos; Num obligaretur, repugnante quamquam marito suo, ad servandum suum votum?

R E S P O N S .

Est hoc omni proflus controversia superius, si Dorothea vota, quibus ligabatur, Gilberto non aperuerit, neque ab eodem, eorumdem adimplendorum obtinuerit prius licentiam, quam cum eo nubetur; nunquam futurum, ut ei licet eadem exequi, renrente ipsius marito; siquidem non permettunt ullius uxoris arbitrio derelinquenti tum domum suam, tum curam regum suarum domesticarum, sub praetexta suscipienda religionis causa, sacrae alieui peregrinationis; neque etiam ipsi a fortiori licet plurimos uniuscujusque hebdomadæ dies habere jejunos, siquidem ex ejusmodi corporis afflictione posset facile incurire in periculum inhabilitatis ad copulam conjugalem. Si tamen viro suo superbes viveret; tum induceretur ei obligatio votis suis satisfaciendi; cum ea ratiōne, mortuo suo marito, facta fuisset proprii sui iuris. Atque ita docetur a Navarro (a) quantu Manual. c. 12. do sic ait: Mulier vero, que, antequam nubetur, aliquæ vota vovit, & postquam nuptiæ, non potest absque mariti præjudicio ea implere, excusatibus aevorum executione, si maritus nunquam præbeat assensum: quo tamen mortuo, tenetur cadem implore. Quam doctrinam amplectitur Baptista Troymalæ (e).

(b) s. Aug. in Cas. Manu. 2. q. 88. art. 2. in corp. (c) s. Thom. 2. q. 1. art. 2. in corp. (d) s. Thom. 2. q. 1. art. 2. in corp. (e) Bapt. Troymalæ. in Cas. Manu. 2. q. 88. art. 2. in corp. (f) Panorm. & Hosten. in cap. Ex multa. Apud Navarrum in Manual. c. 22. n. 62.

Pontus Tom. III.

C A .

